
ABSTRACTS

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΡΘΡΩΝ

Employment policies and the role of the state in labour markets

D. GRAVARIS
Pantion University

In the present period of crisis of the welfare state, employment policies and the role of the state in the labour market, in general, undergo profound transformations. The latter are manifested both in the rationality and in the very content of these policies.

Thus, with regard to their foundations the employment policies appear to be disconnected from the previous macro-economic «environment» of the keynesian economic policy, while at the same time they seek the reasons for their legitimacy from a purely micro-economic rationality.

Within this context of crisis, employment policies appear to pursue two distinct aims and, accordingly, to take two distinct forms. The first, corresponding to what has been called «passive/traditional» employment policies, includes interventions and arrangements guaranteeing cash benefits for the unemployed. This form of employment policies is characterized by certain antinomies with respect to the ethico-political principles which regulate both the methods of their financing and the scope of their application. These antinomies notwithstanding, within the whole set of state interventions in the labour market this form is of a residual

nature, thereby indicating that their role *qua* social policies has been considerably weakened.

The second form, which in the literature appears under the term «active» employment policies, embodies interventions and regulations aiming either at the (re)training of the labour force or at the subsidization of individual enterprises for offering new employment positions. This form of employment policies has been adopted during the current conjuncture as the most efficient means against unemployment. Nevertheless, the rationality of this form entails significant changes in the conditions under which the state intervenes into the labour market, since the terms of reproduction of labour as a «social good» now follow the logic of valorization of capital. In other words, the social nature of labour (power) is placed aside, for according to the rationality of this new form labour activity is reproduced mainly as a means for the valorization of capital. In this sense, the separation of labour from the means of production as well as from its social product, which has been «relativized» in the context of the welfare state is reinforced during the present period of capital restructuring, for the conditions of this «relativization» are redefined as conditions of capital reproduction.

Although the «active» employment policies seek to legitimate themselves in the sense that they constitute proper responses to the negative consequences and repercussions of the process of capital restructuring upon the labour market, they are ridden by contradictions, due to their ambivalent linkages with the macro-economic fluctuations. Thus, while their implicit macro-economic aim is to fight inflation –due either to excess demand or to wage costs– quite often they transform themselves into policies of social consumption or in effective instruments for the protection (or the expansion) of the «informal» sector of the economy. It is maintained that these contradictory consequences may stem either from their very rationality or from their subsequent «uses» on the part of the various organized interests and of the state institutions. Such «uses» are illustrated with the help of examples from the Greek experience during the 1980s.

Migration and social mobility: South East England as an «escalator» region

A.J. FIELDING
University of Sussex

This paper uses data from the OPCS Longitudinal Study and the National Health Service Central Register to examine the contention that the

South East region of England acts as a kind of «upward social class escalator» within the British urban and regional system. To establish that this is so, it is shown firstly, that the South East attracts to itself through inter-regional migration a more than proportional share of the potentially upwardly mobile young adults; secondly, that it promotes these young people along with its own young adults at rates which are higher than elsewhere in the country; and finally, that a significant proportion of those who achieve these higher levels of status and pay then «step off» the escalator. They do this by migrating away from the South East at later stages of their working lives and at or near to retirement. The analysis is then extended in two respects. Firstly, the general connections between inter-regional migration and occupational class mobility are examined. It is shown that the association between the two is strongly positive, and that migration to South East seems to be one of the most important factors favouring upward social mobility. Secondly, and by way of qualification to what has gone before, the complexities of the South East's migration situation are explored more fully to show that, although very useful, the escalator metaphor has its limitations and cannot be relied upon to illuminate all aspects of the migration flows to and from the region.

Small scale enterprises and strategies of local development. A case study in the prefecture of Karditsa

K. PETRAKOS

Economic University of Athens, University of Thessaly

S. ZIKOS

University of Macedonia

T. ZACHAROPOULOS

Civil engineer, ANKA Managing Director

This paper discusses the possibilities for the establishment of a local development strategy and the steps for its implementation on the basis of an empirical research conducted for the SMEs in the Karditsa Prefecture, Greece. The first part examines the general setting within which local societies seek their way to economic development. In the second part the authors present briefly the theoretical and empirical approaches for the SMEs and the case of «flexible specialisation», as well as the general features of SMEs in Greece. The third part deals with the local production structure of the Karditsa prefecture focusing on the structure and development of manufacture in the region. The research results are also presented in this part. On the basis of the research results and of the analysis of the structure of the local economy, the authors propose in the fourth part a developmental strategy along the lines of

information diffusion, of upgrading of the human potential and of the creation of cooperation networks. This strategy should be flexible and based on a viable tactical plan including the mobilisation and pro-active participation of local agents.

Flexible working patterns: A blessing or a curse?

A. MOURIKI

Sociologist, Researcher at NCSR

The expansion of flexible working patterns is closely associated with the restructuring of the production process and the quest for greater labour market flexibility. At the same time, it responds to the needs of a growing part of the labour force for non-standard and flexible forms of employment.

The prevalence of considerable and serious disadvantages of the flexible working patterns for the labour force, should not conceal certain positive aspects, which could give a new meaning to the content of work and permit the re-distribution of working time. The expansion of flexible employment and the demise of the rigid pattern of full-time, stable employment, in association with drastic changes in the composition of the labour force, demand a radically new approach on behalf of the trade unions. In order to reverse their declining influence and respond to the new challenges, the latter should adopt a more «flexible» strategy aiming:

(a) to improve the content of flexible working patterns; (b) to «control» their terms of expansion; (c) to prevent the danger of further fragmentation of the labour market; (d) to enhance the protection of the peripheral workforce.

The forthcoming european integration, on the one hand will provide the opportunity to upgrade the working conditions of the flexible workforce (through a more socially-aware legislation), while at the same time it will accentuate the negative effects of international competition on the greek economy and the local labour force.

The only viable and realistic policy, at present, seems to be the improvement of the content and the terms of diffusion of the flexible forms of employment. In the long run, a generalised reduction of working time and the re-organisation of work can be re-negotiated. Realising this, requires a change in the conventional ways of perceiving work-time and the distribution of work.

The local development policies of the European Community

G. POTAMIANOS

Commission of the European Communities

This paper discusses the local economic development policies of the EC. These policies are conceived as strategies supporting all initiatives which aim at the enforcement of the economic activities of a locality via the public and the private sectors. The local development policies after the structural changes of the early eighties attribute special importance to the support of small and medium size enterprises (SMEs), and of local initiatives for the creation of employment. Among the means of these policies belong the restructuring of the European structural funds, the encouragement of local authorities and agents such as of local development agencies and local development and investment enterprises, as well as the development of various programmes and Community actions. The paper also discusses the experience of several member states in the fields of integrated development programmes, of action of local authorities, of promotion of innovativeness, of the cooperation between education in technology, research centres and SMEs, and of the provision of venture capital. In the conclusion the author focusses on the needs as derived from the current experience, but also in view of the structural changes expected to be brought about by the European integration.

Πολιτικές απασχόλησης και ο ρόλος του κράτους στην αγορά εργασίας

Δ. ΓΡΑΒΑΡΗΣ

Πάντειο Πανεπιστήμιο

Σε περιόδους κρίσης του κοινωνικού κράτους οι πολιτικές απασχόλησης και ο ρόλος του κράτους στην αγορά εργασίας εν γένει παρουσιάζουν αξιοσημείωτες μεταβολές στη λογική και στο περιεχόμενό τους. Έτσι σε σχέση με το γενικό πλαίσιο θεμελίωσής τους διαπιστώνεται ότι αποσυνδέονται από το μακρο-οικονομικό «περιβάλλον» της κεϋνσιανής οικονομικής πολιτικής και αντλούν τη νομιμοποίησή τους από μία κατεξοχήν μικρο-οικονομική λογική.

Ως προς τους σκοπούς προς τους οποίους είναι προσανατολισμένες, οι πολιτικές απασχόλησης διακρίνονται σε δύο βασικούς τύπους: στις «παθητικές» αφενός και στις «ενεργητικές» πολιτικές απασχόλησης αφετέρου. Στον πρώτο τύπο συγκαταλέγονται πολιτικές επιδομάτων ανεργίας, οι οποίες εκτός από τις αντινομίες που διέπουν το ηθικο-πολι-

τικό τους περιεχόμενο, έχουν έναν καθαρά «υπολειμματικό» χαρακτήρα, ενδεικτικό της συρρίκνωσης του κοινωνικού περιεχομένου των ίδιων των πολιτικών απασχόλησης. Από την άλλη μεριά, οι «ενεργητικές» πολιτικές απασχόλησης περιλαμβάνουν προγράμματα κατάρτισης κι επανειδίκευσης του εργατικού δυναμικού αλλά και προγράμματα επιδότησης επιχειρηματιών για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

Ο τύπος των «ενεργητικών» πολιτικών απασχόλησης, ο οποίος προκρίνεται ως το πλέον πρόσφορο μέσο για την αντιμετώπιση της ανεργίας σε περιόδους κρίσης της κεφαλαιακής αναδιάρθρωσης εμπεριέχει μεταβολές στους όρους παρέμβασης του κράτους στην αγορά εργασίας, δεδομένου ότι οι κοινωνικές συνθήκες αναπαραγωγής της εργασιακής δύναμης ακολουθούν τώρα τη λογική της αξιοποίησης του κεφαλαίου.

Τέλος, στο επίπεδο ανάλυσης της λογικής των πολιτικών αυτών διαπιστώνονται αντιφάσεις, οι οποίες προκύπτουν είτε από την προβληματική συσχέτισή τους με τις διακυμάνσεις της οικονομίας συνολικά είτε από τις χρήσεις των πολιτικών αυτών από τα επιμέρους κοινωνικά συμφέροντα ή και από τους ίδιους τους κρατικούς θεσμούς.

Μετανάστευση και κοινωνική κινητικότητα: Η Νοτιο-ανατολική Αγγλία ως περιφέρεια «ανεγκυστήρας»

A.J. FIELDING
University of Sussex

Το άρθρο αυτό χρησιμοποιεί στοιχεία από τη Longitudinal Study του Γραφείου Ερευνών και Απογραφών Πληθυσμού και από τους Κεντρικούς Καταλόγους του Εθνικού Συστήματος Υγείας της Βρετανίας με στόχο να εξετάσει την υπόθεση ότι η ΝΑ Αγγλία συμπεριφέρεται ως ένα είδος «ταξικού ανεγκυστήρα» εντός του αστικού και περιφερειακού συστήματος της Βρετανίας. Για να στοιχειοθετηθεί η άποψη αυτή, δείχνεται πρώτα ότι η ΝΑ Αγγλία έλκει μέσω της διαπεριφερειακής μετανάστευσης ένα μερίδιο των εν δυνάμει ανερχόμενων νεαρών ενηλίκων που είναι μεγαλύτερο από αυτό που της αναλογεί. Δεύτερον, ότι προωθεί αυτούς και τους δικούς της νέους με ρυθμούς που είναι υψηλότεροι από οπουδήποτε αλλού στη χώρα. Τέλος, ότι ένα σημαντικό ποσοστό αυτών που επιτυγχάνουν αυτά τα υψηλά επίπεδα θέσης και αμοιβής εξέρχονται του ανεγκυστήρα, μεταναστεύοντας έξω από τη ΝΑ Αγγλία κατά τις ύστερες φάσεις της σταδιοδρομίας τους κοντά ή την περίοδο της σύνταξης. Η ανάλυση επεκτείνεται μετά σε δύο πλευρές: πρώτα εξετάζονται οι γενικές σχέσεις ανάμεσα στη διαπεριφερειακή μετανάστευση και την κινητικότητα των επαγγελματικών κατηγοριών. Δεύτερον, και υπό τη μορφή των περιορισμών σε ό,τι έχει διαδραματιστεί,

ερευνώνται πιο διεξοδικά οι συνθετότητες της μεταναστευτικής πραγματικότητας της ΝΑ Αγγλίας. Δείχνεται έτσι ότι η παρομοίωση του «ανελκυστήρα» έχει τα όριά της και ότι δεν μπορεί κανείς να βασιστεί σ' αυτήν προκειμένου να φωτίσει όλες τις πλευρές των μεταναστευτικών ροών προς και από την υπό εξέταση περιφέρεια.

Μικρομεσαίες επιχειρήσεις και η αναζήτηση αναπτυξιακής στρατηγικής σε τοπική κλίμακα: Μια εμπειρική προσέγγιση στο Ν. Καρδίτσας

Γ. ΠΕΤΡΑΚΟΣ

Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Σ. ΖΗΚΟΣ

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Θ. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Πολιτικός μηχανικός, διευθύνων σύμβουλος ΑΝΚΑ

Στο άρθρο αυτό εξετάζονται οι δυνατότητες συγκρότησης μιας αναπτυξιακής στρατηγικής σε τοπική κλίμακα καθώς και οι δρόμοι υλοποίησής της με βάση τα εμπειρικά δεδομένα μιας έρευνας για τις ΜΜΕ στο Ν. Καρδίτσας.

Στο πρώτο μέρος εξετάζονται τα γενικά χαρακτηριστικά του πλαισίου αναζήτησης αναπτυξιακής στρατηγικής. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται συνοπτικά οι θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις για τις ΜΜΕ και η πρόταση της «ευέλικτης εξειδίκευσης» καθώς και τα γενικά χαρακτηριστικά των ΜΜΕ στην Ελλάδα. Στο τρίτο μέρος εξετάζονται οι τοπικές παραγωγικές δομές του Ν. Καρδίτσας με έμφαση στη διάρθρωση και εξέλιξη της μεταποίησης και παρουσιάζονται συνοπτικά τα αποτελέσματα της έρευνας. Στο τέταρτο μέρος και με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας και την ανάλυση της ευρύτερης διάρθρωσης των παραγωγικών δομών της περιοχής, προτείνεται μια στρατηγική ανάπτυξης η οποία θα στηρίζεται στους άξονες της πληροφόρησης, της αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού και της δημιουργίας δικτύων συνεργασίας. Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να είναι «ευέλικτη» και να στηρίζεται σε ένα βιώσιμο σχέδιο τακτικής το οποίο θα περιλαμβάνει την κινητοποίηση και ενεργό συμμετοχή όλων των τοπικών φορέων και ομάδων.

Ευέλικτες μορφές απασχόλησης: Ευλογία ή ανάθεμα;

A. ΜΟΥΡΙΚΗ

Κοινωνιολόγος, ερευνήτρια ΕΚΚΕ

Η εξάπλωση των ευέλικτων μορφών απασχόλησης συνδέεται άμεσα με την αναδιάρθρωση τόσο της παραγωγικής όσο και της εργασιακής διαδικασίας, προκειμένου ν' αντιμετωπιστούν οι συνέπειες της οικονομικής ύφεσης.

Η εντυπωσιακή αύξηση της ευέλικτης απασχόλησης σηματοδοτεί, ίσως, το τέλος του έως τώρα κυρίαρχου μοντέλου της πλήρους και σταθερής απασχόλησης. Η εξέλιξη αυτή περικλείει τον κίνδυνο περιθωριοποίησης ενός μεγάλου τμήματος του εργατικού δυναμικού και παραπέρα κατακερματισμού της αγοράς εργασίας. Παρέχει όμως ταυτόχρονα, εν δυνάμει, τη δυνατότητα για ανακατανομή του εργάσιμου και ελεύθερου χρόνου και την αναβάθμιση του περιεχομένου της εργασίας.

Η αναπόφευκτη επέκταση της ευέλικτης απασχόλησης θέτει κρίσιμες επιλογές για τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, οι οποίες θα πρέπει ν' αναπροσαρμόσουν ριζικά τη στρατηγική τους και να επιδιώξουν τη βελτίωση του περιεχομένου και των όρων εξάπλωσης της ευέλικτης απασχόλησης, και την κατοχύρωση των δικαιωμάτων του ευέλικτου εργατικού δυναμικού.

Η προώθηση της τοπικής ανάπτυξης στην ευρωπαϊκή κοινότητα και τα κράτη μέλη. Στρατηγικές και μέσα ενεργοποίησης των τοπικών αγορών εργασίας

Γ. ΠΟΤΑΜΙΑΝΟΣ

Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Το άρθρο πραγματεύεται την πολιτική της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για την τοπική ανάπτυξη ως συνολική ενίσχυση των πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην τόνωση των δραστηριοτήτων μιας περιοχής μέσω του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Η τοπική ανάπτυξη μετά τις διαρθρωτικές αλλαγές των αρχών της δεκαετίας του 1980 δίνει σημαντικό βάρος στην ενίσχυση και δημιουργία μικρομεσαίων επιχειρήσεων και στην προώθηση τοπικών πρωτοβουλιών για τη δημιουργία απασχόλησης. Στα μέσα προώθησης της πολιτικής αυτής ανήκει η αναμόρφωση των διαρθρωτικών ταμείων, η ενεργοποίηση των τοπικών αρχών και φορέων όπως των αναπτυξιακών εταιρειών επενδύσεων και των οργανισμών τοπικής ανάπτυξης, καθώς και η ανάπτυξη προγραμμάτων μέσω

διαφόρων δράσεων. Το άρθρο αναφέρεται επίσης στην εμπειρία διαφόρων κρατών μελών στους τομείς των προγραμμάτων ολοκληρωμένης ανάπτυξης, των μορφών ενεργοποίησης των τοπικών αρχών, της προώθησης της καινοτομίας, της συνεργασίας τεχνικής εκπαίδευσης, ερευνητικών κέντρων και ΜΜΕ, και της παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου υψηλού κινδύνου, καταλήγοντας στον εντοπισμό των αναγκών που προκύπτουν από τη μέχρι τώρα εμπειρία, ιδιαίτερα ενόψει των δομικών αλλαγών που συνεπάγεται η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.